

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Ad Libros V. Decretalium Gregorii IX.

Huth, Adam

Augustæ Vindelicorum, 1732

23. De præsumptionibus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63433)

TITULUS XXIII.

De Præsumptionibus.

Q. 1. Quid sit & quotuplex præsumptio? *Resp.* ad 1. Præsumptio hoc loco est iudicium re dubia ex variis indiciis & concurrentiâ variorum rei circumstantiarum conceptum.

Resp. ad 2. Dividitur in præsumptionem hominis, & præsumptionem juris. *Præsumptio hominis est*, quæ à viro prudente, v. g. iudice instituitur, absque eo quòd eam jura *expresse* & *specificè* statuunt. Atque hæc ipsa præsumptio hominis alia est levis, alia probabilis, alia violenta, prout indiciâ, ex quibus nascitur, vel leviter tantum alliciunt, aut fortius stringunt, aut denique constringunt. *Præsumptio juris est*, quæ nititur auctoritate legis, nominatim aliquid ex certis indiciis colligentis, vel etiam pro vero habentis. Subdividitur hæc in *Præsumptionem juris tantum*, dum jus aliquid præsumit, & tamdiu pro vero habet, donec contrarium probetur, vel *fortiore præsumptione* elidatur. Exempla hujus sunt in *c. ult. de rescriptis. in 6. c. fin. de presb. non baptiz. c. un. de spons. impuber. in 6. l. 6. ff. de his, qui sui non sunt alien. jur. &c.* Et in *Præsumptionem juris & de jure*, cum Lex vel Canon ita aliquid præsumit, ut super tali præsumptione jus firmum statuat, exclusâ regulariter probatione in contrarium. Sic de jure *antiquo* ex concubitu sponsi cum sponsa

præ

præsumebatur matrimonium. *c. 30. de sponsal.*
 Vid. etiam *c. 6. de condit. appof. c. 21. de sponsal. L.*
fn. § fn. C. ad S. C. Maced. L. 23. C. ad S. C. Vell. L.
14. C. de non num. pec.

Q. 2. Quomodo præsumptio differat à conjectura, indicio, fictione juris? Resp. 1. Præsumptio & conjectura secundum magis tantum & minus differre videntur, dum præsumptio infert magis determinatum assensum, conjectura levem, aut potius suspensionem.

Resp. 2. Præsumptio ab indicio differt, ut effectus à causa, cum indicium sit notabile signum alicujus delicti vel alterius rei, de qua dubitatur, ad veritatem cognoscendam interveniens. Porro indicia, & quæ in illis fundantur præsumptiones, desumuntur vel *ex qualitatibus*, quæ naturaliter insunt; sic minores inconsiderati, feminae inconstantes præsumuntur: Vel *ex qualitatibus*, quæ quidem aliunde adveniunt, regulariter tamen insunt: vel *ex loco, tempore, favore juris, à præteritis, communiter contingentibus &c.*

Resp. 3. differt etiam præsumptio à fictione juris. Primò enim præsumptio est aliqua probatio quam jus in re quapiam dubia ex indiciis desumit, fictio autem est certæ falsitatis pro veritate assumptio ex certa causa, & ad inducendum aliquem juris effectum. Exempla fictionis juris habentur passim, ut in *Tit. de Cler. non resid. L. 62. ff. de R. I. L. 11. §. 1. ff. qui potior. in pign. &c.* Deinde præsumptio aliter locum non habet in

conscientia, quàm si veritas subsit, fictio autem cæteris paribus etiam in conscientia ligat. Enge
h. n. fm.

Q. 3. Quam probandi vim habeant præsumptiones? Resp. 1. Præsumptio levibus ad eò & insufficientibus argumentis concepta, ut prudentis animum movere non possint, nihil probat sed explodenda est juxta *can. 9. caus. 6. q. 1. c. 44. §. fm. de sent. excomm.* 2. Præsumptio probabilis, sive juris, sive hominis, semiplenè probat. *c. 44. cit. & c. 13. h. t.* 3. Si indicia & præsumptiones vehementes urgeant, in foro Canonico indici potest Reo purgatio Canonica *c. fm. §. sanè. de jurejur. c. 4. de purgat. Can.* In foro autem Civili procedi potest ad torturam, *L. 11. §. 1. ff. L. 8. §. 1. C. de QQ.* Ad condemnationem tamen ex præsumptionibus etiam vehementibus nequit deveniri *in causâ criminali*, arg. *L. fm. C. de prob. c. 14. h. t.* 4. Si præsumptiones sint vehementissima, sive deinde sint juris sive hominis, si ortæ ex actibus delicto proximis, huicque semper ordinariè connexis, adeoque moraliter certis, tunc etiam in causis criminalibus ad poenam ordinariam Judex poterit procedere, præsertim in criminibus occultis, & quæ sunt difficilis probationis. *c. 10. & 12. h. t. c. 6. de cons. ult. vel inut. c. 7. de haret. in 6. L. 34. C. ad L. Jul. de adult.*

Q. 4. Quinam alii sint effectus præsumptionum? Resp. 1. Præsumptio hominis probabilis tantum, non quidem regulariter, sed ubi iudici visum

sum fuerit, potest rejicere onus probandi in asserentem contrarium. Reiffenst. *h. t. n. 36.* Præsumptio *violenta* hominis transfert semper onus probandi in adversarium. *c. 3. de Presb. non baptiz.* Et multò magis præsumptio *juris*. arg. *c. 2. & 4. de prob.* Imò præsumptio naturalis, seu resultans ex iis, quæ naturaliter cuique insunt, transfert onus probandi in eum, qui aliquid huic præsumptioni contrarium asserit; uti juxta *c. fin. h. t.* præsumitur quis idoneus, nisi ostendatur contrarium, quod tamen intelligitur de idoneitate intrinseca, quacum quis nascitur. Abb. in *cit. c. ult. n. 7.* Limitationes vide apud Pirh. *h. t. n. 42.*

Resp. 2. Præsumptionis *juris & de jure* effectus sunt seqq. Ita habetur pro veritate, ut regulariter probationem in contrarium non admittat: impedit appellationem: non admittit juramentum ejus, contra quem stat: ex præsumptione *juris & de jure* ferri potest sententia. Schmalzg. *h. t. n. 11.* Quod ultimum etiam præsumptioni *juris tantum*, si non fuerit elisa, convenit. *c. fin. de rest. spol. in 6.*

Resp. 3. Admittitur tamen contra præsumptionem *juris & de jure* 1. probatio *indirecta*, quæ scilicet solum ostendat, non adesse qualitates & circumstantias, ad hanc præsumptionem concipiendam à LL. requisitas. Exempla habet Leur. *h. t. Q. 742. n. 3.* Deinde etiam in casibus aliquibus *directa* probatio admittitur, v. g. quæ fit per notorium seu evidentiam facti in contrarium
ejus,

ejus, quod præsumitur ; quia præsumptio cedit
veritati ; Vel quæ fit per confessionem propriam
saltem judicialem, illius, pro quo stat talis præ-
sumptio. Ratio, quia nulla probatio manifestius
veritatem detegit, quàm proprii oris confessio,
vel quæ fit per testes & instrumenta ; vel si con-
tra ipsam admiffa est probatio, nec aliquid à parte
oppositum.

TITULUS XXIV.

De Jurejurando.

§. 1.

De juramento in genere & de extraju- diciali.

Q. 1. *Quid sit juramentum in genere, & an li-
citur ? Resp. 1.* Juramentum est invocatio
divini Nominis in testimonium veritatis.
Ubi notandum, fieri id posse vel *explicitè*, vel
implicitè, vel etiam *per signa*. Verba tamen ju-
ramentum continentia non sunt, *per fidem meam*,
sub fide Sacerdotali, *sub fide mea nobili* ; quia
nullo modo invocationem divini Nominis in-
volvunt.

Resp. 2. Juramentum, si debitè fiat, hone-
stum est & laudabile. Deuter. 6. v. 13. Ps. 62.
Jer. 4. c. 26. h. t. Ratio, quia juramentum est
actus Religionis & Patriæ, quo cultus divinae
veracitati exhibetur. Ut autem ritè præstetur,
tres comites habere debet juxta Jerem. 4. nim.

verita-